

“ΤΟ ΔΙΛΗΜΜΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΡΟΥΝΤΣ”

ΤΟΥ ΓΚΡΑΧΑΜ ΓΚΡΗΝ

(ΘΕΑΤΡΟΝ ΕΛΙΑΣ ΒΕΡΓΗ)

Πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια, προπολεμικά, σὲ μιὰ ὀμίλια του γιὰ τὸ θέατρο, ποὺ εἶχε γίνει, ἀν θυμοῦμαι καλά, στὸ Γαλλικὸ Ἰνστιτούτο Ἀθηνῶν, ὁ Γάλλος κριτικὸς Ἑρρίκος Μπιντοῦ, εἶχε πῆ, ἀνάμεσα σὲ ἄλλα, ὅτι τὶς εἰσιεὶς λύσεις ποὺ βλέπουμε στὸ θέατρο, τὶς αἰματηρὰς συγκρούσεις, δὲν τὶς βλέπουμε τόσο συχνά στὴ ζωὴ, ὅτι ἡ ζωὴ δολερεῖ τὶς περισσότερες φορές πολὺ πρὸ ἡμῶν, πρὸ μαλακά τὰ δράματά της παρ' ὅσο οἱ θεατρικοὶ συγγραφεῖς ἐκείνα ποὺ γράφουν, δὲν ἀποκλείεται νὰ ἔχη κάποια ὁσση ἀλήθειας ἡ γνώμη αὐτὴ τοῦ Ἑρρίκου Μπιντοῦ — ἀπὸ τὰ ἀπειρα δράματα ποὺ βασανίζουν τὴν ἀνθρωπότητα πόσα καταλήγουν σὲ εἰσιεὶς λύσεις; — Πάντως ὁ Γκράχαμ Γκρήν στὸ δραματικόν, ὅπως καὶ ἂν τὸ πάρουμε — ἀφοῦ ἓνας ἄντρας χάνει, βλέπει ὅτι ἔχασε τὴν ἀγάπην τῆς γυναίκας του καὶ μιὰ γυναίκα κινδυνεύει νὰ στερηθῇ τὰ παιδιὰ της, — στὸ δραματικόν καθ' ἑαυτὸ περιστατικόν ποὺ ἀποτελεῖ τὸν πυρῆνα τοῦ «Διλήμματος τοῦ κυρίου Ρόουντς», ἔδωσεν τὴν ἡπία, τὴν μαλακὴν, τὴν συμβιβαστικὴν λύσιν ποὺ δίνει, κατὰ ἓνα μεγάλο ποσοστόν, στὸ δράματά της, ἡ ζωὴ. Ὁ ὀδοντίατρος Βίκτωρ Ρόουντς, ἀφωσιωμένος στὴ δουλειά του καὶ στὴν οἰκογένειά του, ὅταν, ὕστερα ἀπὸ δεκαεῖς χρόνων συζυγικὸν βίον, μαθαίνει ὅτι ἡ γυναίκα του ἔχει ἐραστήν καὶ τὸ ὁμολογεῖ κ' ἐκείνη, ὑποφέρει, κλαίει, γρήγορα, ὅμως, συμβιβάζεται μὲ τὸ ἀτύχημά του, βρίσκει τὴν λύσιν: Γιὰ νὰ μὴ χάσῃ ὀλοτέλα τὴν γυναίκα του — ποὺ θέλει νὰ τὸν ἀφήσῃ καὶ νὰ παντρευθῇ τὸν ἐραστή της — γιὰ νὰ τὴν κρατήσῃ κοντὰ του, θὰ τὴν μοιρασθῇ μὲ τὸν ἐραστή της.

Δὲν μπορεῖ νὰ προβληθῇ δέδωται ὡς ὑπόδειγμα ἠθικῆς ἡ λύσις αὐτὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Γκρήν δὲ δικαιώνεται, παρὰ μόνον ὅταν ἐισχωρήσῃ κανεὶς στὴ βαθύτερη διάθεσιν τοῦ συγγραφέως, τὴν ποτισμένην μὲ μιὰ καλοπροαίρετη, ἀλλὰ καὶ πικρὴ εἰρωνεία καὶ ὅταν ἀναλογισθῇ τὸν χαρακτήρα τοῦ κυρίου Ρόουντς. Εἶναι ἓνας καλοκάγαθος, ἀνύποπτος ὁ Βίκτωρ Ρόουντς — ἡ ἀνυποψία του στὴ δευτέρῃ πράξιν ἀγγίζει τὰ ὅρια τοῦ κωμικοῦ — καὶ τόσο ἀδύνατος ὥστε γυρεύει τὴ βοήθειαν τῆς γυναίκας του γιὰ ν' ἀντιμετώπισῃ τὸ ἀτύχημά του καὶ ἀναρωτιέται, πῶς ἀντικρῶνται ἓνας ἀπατημένος σύζυγος ἐκείνον ποὺ τὸν ἀπατᾷ. Μαζὶ μὲ τὴν εἰρωνείαν αἰσθάνεται κανεὶς μιὰ θαυμάσιαν συμπόνιαν τοῦ συγγραφέως γιὰ τὸν ἥρωά του καὶ ἡ συμπόνια αὕτη εἶναι ὅτι καλύτερον ἴσως ἔχει τὸ ἔργο τοῦ Γκρήν, αὕτη τοῦ δίνει ἓνα τόνον ἀνθρωπισμοῦ, δὲν ἀφίνει τὸν κύριον Ρόουντς νὰ ξεπέσῃ ἐντελῶς στὰ μάτια τοῦ θεατοῦ, μᾶς κάνει πίσω ἀπὸ τὴν ἀδυναμία του, νὰ νοιώθουμε μιὰ δυστυχίαν.

Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὶς μεταξὺ τους οὐσιαστικὰς διαφορὰς «Τὸ Διλήμμα τοῦ κυρίου Ρόουντς» δὲ στέκεται στὸ ἐπίπεδον τοῦ «Λίδιγκ-Ρούμ» (ποὺ τὸ εἶδαν ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια στὸ «Θέατρο Τέχνης»), ἔργου μὲ πλούσιον ἰδεολογικὸν περιεχόμενον καὶ μὲ ἐντονὴν δραματικότηταν — συναρπαστικὴν. Κινεῖ, ὅμως, τὸ ενδιαφέρον μας, ὅταν, κάτω ἀπὸ τὴν κωμικὴν ἐπιφάνειαν (β' πράξιν) καταφέρνουμε νὰ ξεχάσουμε τὸ δράμα, χαμογελοῦμε (μὲ συμπάθειαν, μὲ ἐπιείκειαν) καὶ στὴν γ' πράξιν, στὶς στιγμὰς ποὺ μᾶς δείχνει ὁ συγγραφέας τὸν πόνον τοῦ ἥρωά του δονεῖ θαυμάσιους χορδὰς τῆς ψυχῆς μας. Ὁ Τ. Καροῦσσος ἀπέδωκε πειστικὰ τὸν ἥρωα τοῦ Γκράχαμ Γκρήν, τὴν καλοκαγαθίαν του, τὴν πέρα ἀπὸ κάθε μέτρον, τὴν κωμικὴν ἀπὸ τὴν ὑπερβολὴν προσκόλλησίν του στὸ ἐπάγγελματά του, τὴν ὀδύνην του ὅταν μαθαίνη, ὁ ἐντελῶς ἀνύποπτος αὐτός, τὸ συζυγικόν του ἀτύχημα, τὸ διλήμματά του, τὸ πολὺ σύντομον, ἂν πρέπει ἢ ὀχι νὰ φανερώσῃ στὴν γυναίκα του ὅτι ξέρει τὴν ἐξώγαμιν σχέσιν της, τὴν χαρὰν του ὅταν δέχεται ὁ ἐραστής — ὁ «καλόβολος ἐραστής» (εἶναι ὁ ἀγγλικὸς τίτλος τοῦ ἔργου) τὴν συμβιβαστικὴν λύσιν ποὺ τοῦ προτείνει. Πειστικὴ (ὡς σύζυγος τοῦ Ρόουντς) εἶναι καὶ ἡ Ἑλσα Βεργή, μόνον ποὺ ἐδῶ κ' ἐκεῖ θὰ ἤθελε κανεὶς περισσότερην αὐθορμησίαν καὶ περισσότερην ζέσταν στὸ παίξιμό της. Συμπαθητικὸς ὡς ἐμφάνισις, ἀλλὰ λίγο ἀτονὸς καὶ ὀχι ἀρκετὰ κύριος τῶν ἐκφραστικῶν μέσων του — αἰσθάνεται κανεὶς ὅτι τοῦ λείπει ἡ σκηνικὴ πείρα — ὁ Ν. Κούρκουλος (Κλάιβ Ρούτ, ἐραστής). Ἡ σκηνικὴ πείρα καὶ ἡ ζωηρότης λείπουν καὶ ἀπὸ τὴν Μ. Πανταζίδου. (Ὑποδύεται τὴν Ἄννα Χάουαρντ, τὴν κοπέλλαν ποὺ ἀγαπᾷ τὸν Κλάιβ Ρούτ καὶ ποὺ τὴν ἀγαπᾷ ὁ νεαρὸς γιὸς τοῦ Βίκτωρος Ρόουντς). Γιὰ τοὺς ἄλλους ἠθοποιούς δὲν θὰ εἶχε νὰ παρατηρήσῃ κανεὶς τίποτε τὸ ἰδιαιτέρον. Καταβάλλουν ἀπλῶς προσπάθειαν γιὰ νὰ μείνουν στὸ κλίμα τοῦ ἔργου.

ΚΛΕΩΝ Β. ΠΑΡΑΣΧΟΣ